

OBSAH

DÍL I. – Obecná část

ÚVODEM	21
--------------	----

DOC. JUDR. MILAN GALVAS, CSc.

1. PŘEDMĚT A SYSTÉM PRACOVNÍHO PRÁVA	23
--	----

DOC. JUDR. MILAN GALVAS, CSc.

<i>Předmět</i>	23
----------------------	----

<i>Systém</i>	25
---------------------	----

<i>Vztah pracovního práva k jiným právním odvětvím</i>	27
--	----

2. VÝVOJ PRACOVNÍHO PRÁVA NA NAŠEM ÚZEMÍ	29
--	----

JUDR. ET MGR. EVA ŠIMEČKOVÁ, Ph.D

3. PRAMENY ČESKÉHO PRACOVNÍHO PRÁVA	40
---	----

DOC. JUDR. ZDEŇKA GREGOROVÁ, CSc.

<i>Pojem</i>	40
--------------------	----

<i>Druhy pramenů pracovního práva</i>	41
---	----

Normativní právní akty	41
------------------------------	----

Kolektivní smlouvy	46
--------------------------	----

Vnitropodnikové právní normy	47
------------------------------------	----

Technické normy	48
-----------------------	----

Dobré mravy	48
-------------------	----

Mezinárodní smlouvy	49
---------------------------	----

Nálezy Ústavního soudu	50
------------------------------	----

<i>Působnost českého pracovního práva</i>	51
---	----

Věcná působnost českého pracovního práva	52
Osobní působnost českého pracovního práva	55
Prostorová působnost českého pracovního práva	55
Časová působnost českého pracovního práva	55
<i>Interpretace a aplikace norem</i>	57

4. MEZINÁRODNÍ SPOLEČENSTVÍ

A ČESKÉ PRACOVNÍ PRÁVO	59
-------------------------------------	----

DOC. JUDR. ZDEŇKA GREGOROVÁ, CSc.

<i>Mezinárodní organizace práce</i>	59
Vznik, účel a cíle MOP	60
Členství v MOP	62
Struktura a organizace MOP	63
Organizační principy MOP	63
Orgány MOP	64
Formy činnosti MOP	65
Úmluvy a doporučení MOP	67
Úmluvy MOP jako prameny práva	69
Česká republika a MOP	71
Seznam úmluv MOP ratifikovaných Českou republikou (předmětové dělení)	71
<i>Pracovní právo Evropských společenství</i>	75
Sociální politika v Evropských společenstvích	75
Pojem pracovní právo v Evropských společenstvích	77
<i>Prameny evropského pracovního práva</i>	79
Prameny primárního pracovního práva	79
Legislativní pravomoci	86
Prameny sekundárního pracovního práva	87
Přehled platného sekundárního práva pro oblast pracovního práva	88
Svoboda pohybu zaměstnanců	88
Sociální politika	89
Všeobecná sociální ustanovení	89
Evropský sociální fond	90
Pracovní podmínky	90
Bezpečnost práce	90

Český úřad bezpečnosti práce	520
<i>Pracovní úrazy</i>	521

9. PODNIKOVÁ SOCIÁLNÍ POLITIKA

Doc. JUDr. MILAN GALVAS, CSc.

<i>Pojem</i>	522
<i>Péče o pracovní a životní podmínky zaměstnanců a jejich odborný rozvoj</i>	525
<i>Péče o stravování zaměstnanců</i>	526
<i>Péče o kvalifikaci zaměstnanců a její zvyšování</i>	527
Dohoda o zvýšení kvalifikace	529
<i>Uložení svršků a dopravních prostředků</i>	532
<i>Zabezpečení při pracovní neschopnosti a ve stáří a zaměstnávání po návratu do práce</i>	533
<i>Fond kulturních a sociálních potřeb a sociální fond</i>	534

10. PREVENCE, ODPOVĚDNOST A NÁHRADA ŠKODY

Doc. JUDr. ZDEŇKA GREGOROVÁ, CSc.

<i>Prevence v pracovním právu</i>	536
<i>Pracovněprávní odpovědnost</i>	538
Pojem pracovněprávní odpovědnosti	538
Funkce pracovněprávní odpovědnosti	541
Skutková podstata pracovněprávní odpovědnosti	544
Subjekt	545
Objekt	546
Chování subjektu	546
Protiprávnost	548
Zavinění	552
Škoda	553
Příčinná souvislost	554
<i>Odpovědnost za škodu</i>	556
Odpovědnost zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli	556
Obecná odpovědnost zaměstnance	557

Odpovědnost za nesplnění povinnosti k odvrácení škody	558
Odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách, které je zaměstnanec povinen vyúčtovat	559
Odpovědnost za ztrátu svěřených předmětů	561
Odpovědnost za vyrobení zmetku	562
Společná ustanovení o odpovědnosti zaměstnance	563
Odpovědnost zaměstnavatele za škodu způsobenou zaměstnanci	565
Obecná odpovědnost zaměstnavatele	567
Odpovědnost za pracovní úrazy a nemoci z povolání	568
Odpovědnost za škodu na odložených věcech	579
Odpovědnost při odvrácení škody	580
Směšná odpovědnost za újmu na zdraví	580
Společná ustanovení o odpovědnosti zaměstnavatele	580
Regresy	581
Zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nemoci z povolání	583
Lhůty pro uplatnění nároku na náhradu škody	587
<i>Odpovědnost za bezdůvodné obohacení</i>	587
<i>Odpovědnost za neuspokojení nároku</i>	590

11. DOHODY O PRACÍCH KONANÝCH

MIMO PRACOVNÍ POMĚR	592
---------------------------	-----

Doc. JUDr. MILAN GALVAS, CSc.

<i>Postavení dohod v pracovním právu</i>	592
Dohoda o provedení práce	596
Dohoda o pracovní činnosti	599

DÍL II. – Zvláštní část

II/2 Kolektivní pracovní právo

12. POJEM	602
-----------------	-----

Doc. JUDr. MILAN GALVAS, CSc.

<i>Subjekty kolektivního pracovního práva</i>	604
Organizované skupiny zaměstnanců	605

Právo na odborové sdružování	607
Odbory – charakteristické rysy	609
Svoboda sdružování	610
Ochrana hospodářských a sociálních práv a zájmů	612
Právní a ekonomická nezávislost	613
Právní nezávislost	613
Ekonomická nezávislost odborů na státu a zaměstnavatelích	614
Evidence orgány státu	615
Zaměstnavatelé	616
Obsah kolektivních pracovních vztahů	616
Právo na informace a projednání	616
Rada zaměstnanců a zástupce pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci	621
Právo na nadnárodní informace a projednání	622
Právo zaměstnanců účastnit se rozhodování	623
Právo kontroly	624
Právo na svobodné a autonomní vyjednávání	625

13. PRÁVO NA SVOBODNÉ A AUTONOMNÍ

VYJEDNÁVÁNÍ (SOCIÁLNÍ DIALOG)

DOC. JUDR. MILAN GALVAS, CSc.

<i>Pojem</i>	626
<i>Tripartita</i>	627
<i>Základní zásady sociálního dialogu</i>	630
Vyjednávat lze o všech otázkách práce	631
Sociální dialog lze vést vždy, za všech okolností	632
Neformálnost jednání	633
Rovnost stran	633
<i>Kolektivní vyjednávání podle zákona č. 2/1991 Sb.</i>	634
Subjekty	634
Proces kolektivního vyjednávání	635

14. KOLEKTIVNÍ SMLOUVY

DOC. JUDR. MILAN GALVAS, CSc. 638

<i>Pojem a druhy kolektivních smluv</i>	638
<i>Subjekty kolektivní smlouvy</i>	639

Subjekty na straně odborové organizace	640
Subjekt na straně zaměstnavatele	641
Obsah kolektivních smluv	641
Uzavírání kolektivních smluv	642
Platnost, závaznost a účinnost kolektivních smluv	642
Uložení kolektivních smluv a seznámení s jejich obsahem	644

15. KOLEKTIVNÍ PRACOVNÍ SPORY

A JEJICH ŘEŠENÍ

DOC. JUDR. MILAN GALVAS, CSc.

<i>Pojem kolektivního pracovního sporu</i>	645
<i>Způsoby řešení kolektivních pracovních sporů</i>	647
<i>Kolektivní spory podle zákona č. 2/1991 Sb.,</i> <i>o kolektivním vyjednávání</i>	649
Řízení před zprostředkovatelem	650
Řízení před rozhodcem	653
Stávka	655
Pojem	655
Právo na stávku	659
Subjekty práva na stávku	661
Obsah práva na stávku	662
Stávka podle zákona č. 2/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání	664
Výluka	668
Výluka podle zákona č. 2/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání	669
Důsledky stávky v nemocenském a důchodovém pojištění	670
Nemocenské pojištění	671
Důchodové pojištění	671

Mzdy, příjmy a pracovní doba	93
Průmyslové vztahy	94
Zaměstnanost a nezaměstnanost	95
Programy a statistiky	95
Ochrana zaměstnanců	96
Podmínky pro zaměstnání	97

5. ZÁKLADNÍ ZÁSADY A FUNKCE PRACOVNÍHO PRÁVA

DOC. JUDR. MILAN GALVAS, CSc.

Zásada práva na práci a svobodnou volbu povolání	101
Zásada svobody práce (zákaz nucené práce)	102
Zásada rovného zacházení a zákazu diskriminace	104
Zásada úplatnosti vykonávané práce	111
Zásada svobody sdružování se k ochraně hospodářských a sociálních zájmů	111
Zásada bezpečné a hygienické práce	112
<i>Funkce pracovního práva</i>	113
Ochranná funkce	114
Organizační funkce	115
Výchovná funkce	117

6. PRÁVNÍ SKUTEČNOSTI V PRACOVNÍM PRÁVU

DOC. JUDR. MILAN GALVAS, CSc.

<i>Právní úkony v pracovním právu</i>	120
<i>Náležitosti právních úkonů</i>	122
<i>Vady právních úkonů</i>	124
<i>Čas jako právní skutečnost v pracovním právu</i>	125

7. PRACOVNĚPRÁVNÍ VZTAHY

DOC. JUDR. ZDEŇKA GREGOROVÁ, CSc. – JUDR. JAROSLAV ZACHARIÁŠ, CSc.

<i>Pojem pracovněprávního vztahu</i>	128
<i>Druhy pracovněprávních vztahů</i>	131

<i>Subjekty pracovněprávních vztahů</i>	133
Pracovněprávní subjektivita fyzických osob	136
Pracovněprávní subjektivita právnických osob	141
Pracovněprávní subjektivita odborových organizací	143
Stát jako subjekt pracovněprávních vztahů	144
Další subjekty	144
Zastoupení v pracovněprávních vztazích	145
<i>Obsah pracovněprávních vztahů</i>	147
<i>Vznik a změna pracovněprávních vztahů</i>	149
Vznik pracovněprávních vztahů	149
Změna pracovněprávních vztahů	151
Změna subjektů	152
Změna obsahu	157
<i>Zánik pracovněprávních vztahů a zánik práv a povinností z pracovněprávních vztahů</i>	158
Zánik pracovněprávního vztahu	159
Zánik práv a povinností z pracovněprávních vztahů	160
Uspokojení nároku	160
Dohoda o nárocích sporných	164
Smrt zaměstnance	164
Výkon práva	166
<i>Zajištění práv a povinností z pracovněprávních vztahů</i>	166
Dohoda o srážkách ze mzdy	169
Ručení	169
Zástavní právo k nemovitostem	170

8. PRÁVNÍ VZTAHY VZNIKAJÍCÍ PŘI

ZABEZPEČOVÁNÍ PRÁVA NA PRÁCI

JUDr. IRENA PÍCHOVÁ, Ph.D.

<i>Právo na práci</i>	172
<i>Prameny a předmět právní úpravy práva na zaměstnání</i>	175
<i>Právo na zaměstnání</i>	176
<i>Politika zaměstnanosti</i>	179
Rekvalifikace	184
Investiční pobídky	186

Další nástroje aktivní politiky zaměstnanosti	186
<i>Právní vztahy vznikající při zabezpečování práva na zaměstnání</i>	187
Subjekty právních vztahů zaměstnanosti	188
Ministerstvo práce a sociálních věcí a úřady práce	188
Fyzické osoby, které mají způsobilost být zaměstnancem podle zákoníku práce	190
Zaměstnavatelé	193
Právnícké a fyzické osoby a další subjekty podle zvláštních právních předpisů	194
Zprostředkování zaměstnání	196
Fyzické osoby	197
Úřady práce	199
Zaměstnavatel	200
Agentury práce	201
<i>Podpora v nezaměstnanosti</i>	201
<i>Osoby se zdravotním postižením</i>	203
<i>Rozhodování ve věcech zaměstnanosti</i>	207

9. KONTROLA NAD DODRŽOVÁNÍM PRACOVNĚPRÁVNÍCH PŘEDPISŮ

DOC. JUDR. ZDĚNKA GREGOROVÁ, CSc.

<i>Pojem a význam</i>	209
<i>Vymezení kontrolní činnosti</i>	210
<i>Orgány provádějící kontrolu</i>	211
<i>Přestupky a správní delikty</i>	213

DÍL II. – Zvláštní část

II/1 Individuální pracovní vztahy

1. PRACOVNÍ POMĚR

DOC. JUDR. ZDĚNKA GREGOROVÁ, CSc.

<i>Pojem</i>	219
<i>Druhy pracovního poměru</i>	223

Pracovní poměr na dobu určitou	225
Pracovní poměr domáckých zaměstnanců	228
Souběžné pracovní poměry	230
Vedlejší pracovní poměr	231
Vedlejší činnost	233
Agenturní zaměstnávání	233
<i>Vznik pracovního poměru</i>	238
Pracovní smlouva	240
Vztah pracovní smlouvy a pracovního poměru	242
Předsmluvní vztahy	243
Obsah pracovní smlouvy	249
Vznik pracovní smlouvy a formální náležitosti pracovní smlouvy	259
Volba	262
Jmenování	265
<i>Obsah pracovního poměru</i>	267
Pracovní kázeň	269
<i>Změna pracovního poměru</i>	272
Změna zaměstnavatele	273
Změna obsahu pracovního poměru	274
Změna pracovněprávní úpravy	275
Dohoda o změně pracovní smlouvy	275
Převedení na jiný druh práce	276
Přeložení do jiného místa výkonu práce	281
Pracovní cesta	282
Náhrady poskytované zaměstnanci	284
Náhrady cestovních nákladů	285
Náhrady za opotřebení vlastního nářadí	288
<i>Skončení pracovního poměru</i>	289
Pojem a formy	289
Dohoda o rozvázání pracovního poměru	291
Obsahové náležitosti dohody o rozvázání pracovního poměru	292
Vznik a formální náležitosti dohody	
o rozvázání pracovního poměru	295
Výpověď z pracovního poměru	296
Obecné hmotněprávní podmínky platnosti výpovědi	297
Výpověď daná zaměstnancem	303
Zvláštní hmotněprávní podmínky výpovědi dané zaměstnavatelem	304

Hromadné propouštění	321
Okamžité zrušení pracovního poměru	323
Obecné hmotněprávní podmínky okamžitého zrušení pracovního poměru	324
Okamžité zrušení pracovního poměru ze strany zaměstnavatele	326
Okamžité zrušení pracovního poměru ze strany zaměstnance	329
Zrušení pracovního poměru ve zkušební době	331
Formální náležitosti zrušení pracovního poměru ve zkušební době	332
Hmotněprávní podmínky zrušení pracovního poměru ve zkušební době	333
Skončení pracovního poměru na základě úředního rozhodnutí	336
Skončení pracovního poměru na základě odnětí povolení k pobytu	337
Skončení pracovního poměru na základě pravomocného rozsudku o vyhoštění	337
Povolení k zaměstnání a skončení pracovního poměru	338
Skončení pracovního poměru sjednaného na dobu určitou	340
Uplynutí doby	340
Pokračování pracovního poměru sjednaného na dobu určitou po uplynutí této doby	343
Skončení pracovního poměru na dobu určitou před uplynutím sjednané doby jeho trvání	344
Skončení pracovního poměru smrtí zaměstnance	345
Nároky související se skončením pracovního poměru	346
Pracovní volno k hledání zaměstnání	346
Pracovní posudek a potvrzení o zaměstnání	347
Odstupné	349
Nároky z neplatného rozvázání pracovního poměru	351
Neplatné rozvázání pracovního poměru ze strany zaměstnavatele	357
Neplatné rozvázání pracovního poměru ze strany zaměstnance	358
Nároky spojené s neplatnou dohodou o rozvázání pracovního poměru ..	360

2. ODMĚŇOVÁNÍ PRÁCE

JUDr. DANA HRABCOVÁ, PH.D

<i>Vymezení základních pojmů</i>	361
<i>Mzda jako právní, sociologický a ekonomický pojem</i>	362

<i>Vývoj, systém a prameny právní úpravy odměňování zaměstnanců</i> ..	366
<i>Funkce mzdy v pracovněprávních vztazích</i>	370
Alimentační funkce mzdy	371
Regulační funkce mzdy	372
Kompenzační funkce mzdy	374
Stimulační a motivační funkce mzdy	374
Principy právní úpravy odměňování zaměstnanců	377
Princip zákazu diskriminace, rovného zacházení a princip spravedlivé odměny za vykonanou práci	377
Princip ochrany mzdy	382
Ochrana mzdových nároků při platební neschopnosti zaměstnavatele	383
Princip dvojího systému odměňování	388
Smluvní princip v odměňování	388
Princip práva státu na mzdové regulační opatření	392
Odměňování v podnikatelské sféře	393
Působnost zákona o mzdě	393
Mzda, mzdové podmínky a jejich sjednávání	394
Náhrady mezd a další plnění, nepovažovaná za mzdu	395
Minimální mzda a minimální mzdové tarify, mzdová zvýhodnění	396
Splatnost a výplata mzdy	399
Srážky ze mzdy	402
Mzdové formy	403
Podnikové mzdové systémy	410
Odměňování v rozpočtové sféře	411
Charakteristika a působnost zákona o platu	411
Úprava platových poměrů zaměstnanců	413
Průměrný výdělek pro pracovněprávní účely	416
Pojem a druhy průměrného výdělku	416
Zjišťování a používání průměrného výdělku	417
Používání průměrného výdělku	419

3. PŘEKÁŽKY V PRÁCI

JUDr. DANA HRABCOVÁ, PH.D.

<i>Vymezení pojmu překážky v práci, právní následky překážek</i>	421
<i>Právní úprava a druhy překážek v práci</i>	423

Překážky v práci na straně zaměstnance	425
Překážky z důvodu obecného zájmu	425
Překážky v práci při výkonu služby v ozbrojených silách	428
Překážky při školení a studiu při zaměstnání	429
Školení nebo studium jako výkon sjednané práce	431
Školení nebo studium, které je osobní věcí zaměstnance	431
Důležité osobní překážky v práci	432
Překážky v práci na straně zaměstnavatele	436
Prostoje	437
Překážky způsobené nepříznivými povětrnostními vlivy	437
Ostatní překážky na straně zaměstnavatele	438
4. ŘÍZENÍ PRACOVNÍHO PROCESU	
A VNITŘNÍ PŘEDPISY	441
Doc. JUDr. MILAN GALVAS, CSc.	
<i>Vnitropodnikové předpisy</i>	<i>446</i>
Právní charakter	447
Pravomoc vydávat vnitropodnikové předpisy	448
Publikace vnitropodnikových předpisů	449
K některým vnitropodnikovým předpisům	450
Vnitřní mzdové předpisy	452
5. PRACOVNÍ PODMÍNKY	453
Doc. JUDr. MILAN GALVAS, CSc.	
<i>Právní úprava pracovních podmínek v českém právním řádu</i>	<i>455</i>
6. PRACOVNÍ PODMÍNKY ŽEN, MLADISTVÝCH	
A OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM	456
Doc. JUDr. MILAN GALVAS, CSc.	
<i>Pracovní podmínky žen</i>	<i>456</i>
<i>Pracovní podmínky mladistvých</i>	<i>465</i>
<i>Pracovní podmínky osob se zdravotním postižením</i>	<i>468</i>

7. PRACOVNÍ DOBA A DOBY ODPOČINKU471

DOC. JUDR. MILAN GALVAS, CSc.

<i>Pracovní doba – pojem</i>	471
<i>Délka pracovní doby</i>	476
Úplná pracovní doba	476
Zkrácená pracovní doba	477
Neúplná pracovní doba	478
<i>Rozvržení pracovní doby</i>	479
<i>Práce přesčas, noční práce, práce v noci a pracovní pohotovost</i>	482
Práce přesčas	482
Noční práce	484
Pracovní pohotovost	485
<i>Doby odpočinku</i>	486
Přestávky v práci	487
Přestávky ke kojení	489
Nepřetržitý odpočinek mezi dvěma směnami	490
Dny pracovního klidu	491
Nepřetržitý odpočinek v týdnu	492
Svátky	493
Dovolená na zotavenou	494
Dovolená za kalendářní rok a její poměrná část	496
Dovolená za odpracované dny	501
Dodatková dovolená	501
Další dovolená	502
Zvláštní úprava pracovní doby některých zaměstnanců v dopravě	502

8. BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ PŘI PRÁCI504

JUDR. IRENA PÍCHOVÁ, PH.D

<i>Pojem a význam bezpečnosti a ochrany zdraví při práci</i>	504
<i>Právní úprava bezpečnosti a ochrany zdraví při práci</i>	508
Povinnosti zaměstnavatele a zaměstnance při zajišťování BOZP	511
<i>Systém dozoru nad BOZP</i>	517